

Hálaünnepélyt megnyitó beszéd.¹

Igen tisztelt közönség, kedves tanuló ifjak! Elhangzott a „Hymnus“, elhangzott azon érzelmek között, melyeket a teremtő az emberi szívekbe oltott, a legnemesebb, a legmagasztosabb: a hála érzelmei között. Hisz maga a teremtő, ki a világegyetemet megalkotta, ki teremtményeit ezernyi-ezer javaival elhalmozza, sem kíván egyebet tőlünk, minthogy hálas érzelmekkel viseltessünk iránta, s jótéteményeit jóra használjuk föl.

Boldog az, kinek lelkéből e szent érzelem nem hiányzik, mert ennek hatása a legnagyobb mértékben ösztönöz mindnyájunkat a jó eselekedetekre.

Hálás érdemeinket kifejezni, bennetek kedves ifjak azokat erősíteni ezélja a mi mostani összejövételünknek, ünnepségünknek.

Ime, itt ez előttem levő asztalon egy könyv fekszik, melynek neve „Aranykönyv“, e könyvben, a ki nem tud lelkével is olvasni, csak a betűket látja, de a ki nemes tettek, eselekedetek és polgári erények felmelegíteni, hevíteni képesek, az, a legnemesebb gondolatok hosszú végtelen láncolatát képes ebben fölfedezni. E gymnasium jóltevőinek nevei vannak e könyvben megírva és megörökítve, kiknek jótékonyosságuk nem csak abban állott és áll, hogy kenyeret adtak és adnak a nélkülözéssel küzködő szegény tanuló ifju számára, ruhát annak, ki nem képes magát az idő viszontagságai ellen a megfelelő ruházattal ellátni, hanem főkép abban, hogy az emberi nemesebb érzelmek, hazafiúi és polgári erények esiráit, a melyek az ifju, a gyermek keblében még csak szunyadoznak, életre kelti, tette, munkásságra serkenti s mint jótékony szellemek veszik körül azokat, kik a szépért, igazért, nemesért küzdeni nem szünnek, nem csak biztatva, bátorítva, hanem segítve is ott, hol arra szükség volt és van.

Mikor én e jóltevők emlékéért szándékozom e helyen felelelni, jóllehet nyelvem nem képes érzelmeit tökéletesen kifejezni, mégis megvagyok arról győződve, hogy mindnyájuk lelkében visszhangra találnak szavaim, mert a jó tettnek van az a hatása, hogy

¹ Tartatott a székelykereszturi unitár. gymn. jóltevői emlékünnepeén 1898. május hó 19-én.

ékes szólás nélkül is hatni tud és én abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy jóltevőkről, jó tettekről emlékezem meg, mely jótettek évről-évre, sőt még kisebb időközökben jelentkeznek, de azok megalapítóinak emlékét csak nagyobb időközökben 5—5 évenként ünnepeljük, ez által is mintegy hódolva szerénységüknek, kik bizonyára nem azért cselekedtek a jót, hogy nevük mindegyre csillogtassék, hanem azért, hogy jó cselekedeteik hatása eredményekben tündölköljön.

Ezen hálaünnepség megtartására gyűltünk ez alkalommal össze itt e falak közt a székelység egyik nevezetes, az unitárius közönségnek és unitarizmusnak, mondhatnám, szíve kamarájában. Valamint a szív van hivatva arra, hogy egészséges vérrel lássa el az egész testet, ugy ez intézetnek is legfőbb célja, hogy egyházunknak, a társadalomnak és hazánknek olyan polgárokat és munkásokat adjon, kik ép észszel, józan felfogással tudjanak munkálkodni azon a téren, melyre sorsuk hívni fogja.

A mi jóltevőink felismerték ezen intézetnek fontosságát, belátták, hogy ez itt nagy és fontos szolgálatot, mondhatnám, missiót teljesít, ugy egyházi szempontból és az unitarizmus egyik góczpontján, mint hazafias szempontból a nemzetiségi gyűrűzet által körülvelt magyar vidék őrállomásán, s bizonyára ezért, ez okból halmozták ide fáradságaik anyagi eredményeit, ide ez intézetbe, melynek ugyszólván minden fala, minden göröngye a jótékonyság szent oltáráról halmoztatott egymásra.

Ti jóltevők, kiknek szellemeit tisztelettel, hálás érzelmekkel vesszük körül s idézzük ez alkalommal is magunk közé, tekintetek le reánk a magasból s im nézzétek, nem vezett ki a mostani nemzedékből, a mostani ifjúságból sem a hála érzete. Nem feledkeztünk meg rólatok, szerény körben bár, de hálátelt szívvel szentelünk ünnepet emlékeiteknek. Legyetek meggyőződve arról, hogy nemes cselekedeteitek bőséges gyümölcsöket teremnek s magasztos példáitok a mai anyagiás korban is tettekre, cselekedetekre hevitik és utánzásra ösztönzik az arra fogékony kebleket.

Mi hogy ugy legyen, szívemből kívánom és az igen tisztelt közönséget, valamint titeket is kedves tanuló ifjak, szívesen üdvözölve, a mai ünneplést megnyitottnak nyilvánítom.

Bezáró beszéd.

E magasztos ünnepély lefolyása alatt ugy az alkalmi beszédből, mint az 50 évig szolgált Koronka Józsefnek életiratából, ¹ azon tapasztalati hasznos tanulságot merithettük, hogy a jótékonyság nem csak anyagiakból áll, hanem jóltevő az is, ki szellemi kincseit magasabb célok elérésére, szolgálatára hív ragaszkodással, kitartó szorgalommal értékesíti, példát mutatva a felebaráti szeretetben, egyháza,

¹ Jövő füzetünkben közöljük.

hazája iránti ragaszkodásban. Mert nem csak az anyagi javak — hisz nem mindenki jut abba a helyzetbe, hogy anyagi kincseket adományozhasson, — hanem egy hosszú életpálya becsületos munkássága is, mi világitó szövétnek gyanánt szolgál az utódok előtt, ép oly jó tetemény, mint amaz, mert mind a kettőnek jutalma az írás szerint: „adjatok és adatik nektek a boldogság kincse“.

Ti kedves tanuló ifjak, még nem tudjátok adakozásban fejezni ki jótékonyági hajlandóságaitokat, mert még abban a helyzetben vagytok, hogy gyűjtenetek kell anyagi és szellemi kincseket, de ha majd felnőtök s ti is bírni fogtok akár anyagi, akár szellemi kincsekkel, kövessétek a jóltevők példáit s készséggel adjátok a szerzett és szerzendő javaitokat, kincseiteket a nemes és szent ügy szolgálatára, hogy eselekedeteitekben ti is éljétek az idők végéig.

Gondoljatok őszinte szívvvel mindnyájan jóltevőitekre, s fölházkodjatok, hogy segéljen az egek ura minél többre, hogy a jótékony-ságból minél többet gyakorolhassatok.

Én pedig kérve-kérlek, hogy törekedjétek s tűzzétek magatok elé e magasabb célokat, mert meg vagyok győződve arról, hogy akkor nem kell félnetek attól, hogy a világ árja által elragadtattok s elüzettek attól a rév-parttól, hová a becsületesség és a polgári erényekkel diszitett munkás élet vezet el mindenkit.

Megköszönve a tisztelt közönségnek szives megjelenését s titeket kedves tanuló ifjak még egyszer ismételve a hála érzelmekre buzdítván, a mai ünnepélyt bezárom.

DR. JANKOVICH PÁL,
isk. felügyelő-gondnok.

Párisi Levél.

Páris, 1898. máj.

(A párisi theol. társulat: Ménégóz értekezése a szent háromságról. Vallási társulatok. A nantési edictum kihirdetésének 300 évi fordulója. Az Oratoire egyház papválasztás ügye.)

Szerkesztő Úr!

Régóta nem irtam a theol. társulatról, habár az rendszeresen megtartja üléseit és dolgozik. S ha még sem irtam gyakrabban, annak oka az volt, mert az ott olvasott és vitatott tanulmányok nem voltak általános érdekiek. A társulatnak két utóbbi ülése azonban Ménégóz értekezése alapján olyan kérdést tárgyalt, mely egyike a legfőbb fontosságú kérdéseknek. Ménégóz a háromságtanról olvasott fel.

Nem szükség, úgy hiszem, őt újra bémutatnom. Ezt megtettem akkor, mikor két munkáját ismertettem, „La theologie de l'Épître aux Hébreux“ és „Notion biblique du Miracle“ munkáit, melyek közül különösen az utóbbi sok ellenvetéssel találkozott. A háromság tanáról írt értekezését is nagyon támadták a theol. társulatban és az orthodox lapok szenvedélyes bírálatokat irtak arról. Ménégóz tanár, mint Sabatier, a symbolismusnak hive, vagy a mint ma az egyházi sajtóban használják, a *symbolo-fideisme*-nek. S éppen ez az, mit a szélső orthodoxok támadnak és gunyolnak, a symbolicus mód, melytől kedvelt dogmaikat féltik. Az orthodox háromságtant Ménégóz nem úgy tárgyalja, mint ők szeretnék. Tényleg a tudós tanár munkája semmit sem hagy meg a háromság hagyományos orthodox fogalmából. Teljesen átalakítja, megváltoztatja az orthodox dogmát.

Tanulmányát „az élő és igaz Isten: Atya, Fiú és Szent Lélek“ segélyül hívásával kezdte. „Csakhogy ismervé, — mondotta — az én theol. elveimet, önök nem várják, hogy elfogadjam a háromság hagyományos dogmáját behunyt szemmel, vizsgálódás nélkül, csupán azért, mert azt a conciliumok megállították és a mi hitvallásunkba elfogadtattott. Nem ismerhetem el sem az egyházi atyáknak, sem a hitújítóknak, sem pedig egy kortársunknak sem, lett legyen bár egy szent, azt a jogát, hogy rám erőszakoljon egy tant, melyet kénytelen lennék szavára hinni. Ez nem lenne sem protestans, sem keresztény dolog. A tekintély hit ellenkezik a Krisztus és az apostolok szellemével, ellenkezik a hitújítókéval, sőt még hitvallásunkéval is. Az lényegesen katolikus . . .“